VAN DER FELTZ
advocaten

De gerechtelijk deskundige onder de loep: aansprakelijkheid voor fouten

LRGD Symposium 26 november 2026

Prof. mr. J.A.M.A. Sluysmans
mr. Th.D. van der Sanden

Programma

- Het handelen van de gerechtelijk deskundige: normen en waarborgen
- De aansprakelijkheid van de gerechtelijk deskundige: de zorgvuldigheidsnorm
- De zorgvuldigheidsnorm toegepast in de feitenrechtspraak
- Resumé
- Discussie/vragen

Het handelen van de gerechtelijk deskundige: normen en waarborgen

Het handelen van de gerechtelijk deskundige: normen en waarborgen (i)

- **Geen overeenkomst:** benoeming is een publiekrechtelijke rechtshandeling; partijen zijn aangewezen op onrechtmatige daad (art. 6:162 BW), niet op wanprestatie
- **Onpartijdigheid** (art. 190 lid 1 Rv, art. 6 EVRM): de deskundige heeft een publieke taak
- **Vrijheid en zelfstandigheid:** de deskundige bepaalt aanpak en methode; de rechter heeft een zekere instructiebevoegdheid
- **Hoor en wederhoor:** inbreng van partijen voor aanvang en na afloop; reactie op concept; toelichten waarom wel/niet aanpassen
- **“Naar beste weten”** (art. 190 lid 1 Rv): kennis, ervaring en attitude; maatwerk; algemeen aanvaarde methoden volgen, tenzij uitleg
- **Onderzoeker, niet alleen vakmens:** rationele argumenten, onbevangen en niet defensief; motivering kenbaar en controleerbaar

Het handelen van de gerechtelijk deskundige: normen en waarborgen (ii)

- **Reactie van partijen:** partijen mogen reageren op het deskundigenbericht (art. 19 Rv)
- **Rechter beslist:** het deskundigenbericht hoeft niet (volledig) te worden gevolgd; een volle toetsing is vereist, marginale toetsing volstaat niet
- **Kennisparadox:** de rechter mist de deskundigheid van de deskundige; bij een battle of experts neemt hij de bevindingen vaak over
- **Toetsbaar:** volledigheid, helderheid en logische samenhang van het deskundigenbericht
- **Lage motiveringseisen:** het initiatief ligt bij partijen; zonder uitgewerkte bezwaren kan de rechter het bericht volgen
- **Wenselijk:** een grondige, ambtshalve beoordeling door de rechter; anders meer foutieve berichten, rechtsmiddelen en aansprakelijkheidsprocedures

De aansprakelijkheid van de gerechtelijk deskundige: de zorgvuldigheidsnorm

De aansprakelijkheid van de gerechtelijk deskundige: de zorgvuldigheidsnorm (i)

- Geen immuniteit: “naar beste weten” (art. 190 lid 1 Rv) biedt volgens de wetsgeschiedenis juist ruimte voor aansprakelijkheid jegens procespartijen; procedures waarin een deskundige aansprakelijk worden gesteld door een procespartij zijn echter schaars

- HR 15 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW0727 (*PwC/[...]*)

  Bindend adviseur, geen gerechtelijk deskundige: zorg van een **redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot**

  Invulling hangt af van de omstandigheden: aard en inhoud van de opdracht, positie opdrachtnemer, aard en ernst van de belangen

- HR 19 oktober 2018, ECLI:NL:HR:2018:1976 (*Staat/[...]*)

  Maatstaf **naar beste weten** ook van belang voor de zorgvuldigheidsnorm van de deskundige

  Nodige **vrijheid en zelfstandigheid** voor de deskundige (HR 20 september 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2141)

  Niet onzorgvuldig op de enkele grond dat het **ook anders had gekund**

De aansprakelijkheid van de gerechtelijk deskundige: de zorgvuldigheidsnorm (ii)

- Lang onduidelijk welke beoordelingsmaatstaf geldt voor civiele aansprakelijkheid van een gerechtelijk deskundige: elke tekortkoming of alleen een bijzonder ernstige fout?

- In 2022 verduidelijkt de Hoge Raad de toepasselijke beoordelingsmaatstaf (HR 14 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1445):
  - De gerechtelijk deskundige dient de zorgvuldigheid in acht te nemen die mag worden verwacht van een **redelijk handelend en redelijk bekwaam deskundige** bij uitbrengen van een deskundigenbericht in een gerechtelijke procedure
  - Concrete invulling hangt af van de omstandigheden: aard en inhoud van de opdracht, aard en ernst van de belangen en de rol van de rechter
  - Rechter bepaalt immers de vraagstelling, of het bericht daaraan beantwoordt en toereikend is, en waardeert het bericht
  - Aan de deskundige dient de nodige vrijheid en zelfstandigheid voor de wijze van onderzoek te worden gelaten
  - Geen ernstige fout als zelfstandige eis voor aansprakelijkheid

De gezichtspunten van A-G Hartlief

- Hartlief onderscheidt **6 categorieën van verwijten** bij de zorgvuldigheidsnorm (ECLI:NL:PHR:2022:298):
  - (i) De vereiste onpartijdigheid
  - (ii) De methodologie en aannames die zijn gehanteerd
  - (iii) De gegevens die wel of niet bij het onderzoek zijn betrokken
  - (iv) De toepassing van hoor- en wederhoor
  - (v) De conclusies die zijn getrokken
  - (vi) De aan de rechter gegeven voorlichting

- De categorieën verschillen onderling in de **mate van vrijheid** van de deskundige

De gezichtspunten van A-G Hartlief (ii)

- (i) **Onpartijdigheid**: vooringenomenheid en belangenverstrengeling zijn taboe: geen vrijheid voor de deskundige
- (ii) **Methodologie en aannames**: bij uitstek het terrein van de deskundige: vrijheid, wel motiveren; slechts verwijtbaar bij ongeschikte methode of onhoudbare aannames
- (iii) **Gegevens in het onderzoek**: afbakening via vraagstelling, methode en aannames: relevante en beschikbare gegevens moeten worden gebruikt
- (iv) **Hoor en wederhoor**: deskundige heeft hierin geen vrijheid; fouten worden doorgaans door de rechter hersteld
- (v) **Conclusies**: in beginsel logisch-deductief uit gegevens, vraagstelling, methode en aannames; vaak wel beoordelingsruimte
- (vi) **Voorlichting van de rechter**: rechter is de belangrijkste lezer; zo nodig heropening adviseren en onbevangen reageren op partijen

De zorgvuldigheidsnorm toegepast in de feitenrechtspraak

Rb. Rotterdam 12 juli 2023 (i)

Achtergrond en vordering

- Ritco (Aruba) verliest door onmiddellijke opzegging van haar bankrekening door Aruba Bank de bedrijfsvoering; Hof: bank onrechtmatig
- Drie deskundigen begroten de schade; rapport nagenoeg geheel gevolgd (2017), bekrachtigd door het Hof (2020); cassatie afgedaan op de voet van art. 81 RO
- AC (rechtsopvolger van Ritco) stelt de deskundigen aansprakelijk; zij wijzen dit af en AC start een procedure
- Primair: hoofdelijke betaling van € 5.666.937; subsidiair: verklaring voor recht dat de deskundigen aansprakelijk zijn
- Verwijten: (1) vijf filialen van Union Caribe bestonden al vóór de schadegebeurtenis, (2) risico-opslag in de disconteringsvoet zou ongeoorloofd zijn

Rechtbank Rotterdam 12 juli 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:6166

Rb. Rotterdam 12 juli 2023 (ii)

Toetsingskader van de rechtbank

- Onpartijdig en naar beste weten (art. 198 lid 1 Rv); maatstaf: redelijk handelend en redelijk bekwaam deskundige (HR 14 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1445)
- Rechter bepaalt de vraagstelling en waardeert het bericht; deskundige heeft vrijheid in de wijze van onderzoek

Verwijt 1: vijf filialen van Union Caribe

- Beslissend is de informatie die de deskundigen destijds hadden: uitgaan van vijf nieuwe vestigingen was gerechtvaardigd (bijlage 5b, concurrentenlijst, Handelsregister 14 april 2003)
- Sticky note van AC: afkomstig van AC zelf, inconsistent en pas op het laatste moment; geen verdergaande onderzoeksplicht
- Stelplicht en bewijslast (art. 21 Rv) liggen bij AC: het verwijt treft geen doel

Rechtbank Rotterdam 12 juli 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:6166

Rb. Rotterdam 12 juli 2023 (iii)

Verwijt 2: risico-opslag in de disconteringsvoet

- Veel vrijheid bij de keuze van de methode, mits niet in strijd met recht en jurisprudentie
- Hof Den Haag (ECLI:NL:GHDHA:2017:2282): opslag ongeoorloofd in die zaak; arrest dateert van ná het rapport (2016)
- HR (ECLI:NL:HR:2019:1291): niet dat een opslag nooit mag; Aruba-instanties en beide partijdeskundigen gingen uit van opslagen
- Oordeel: ook dit verwijt wordt verworpen

Beslissing

- Vorderingen afgewezen: deskundigen handelden als redelijk handelend en redelijk bekwaam deskundigen; AC in de proceskosten veroordeeld (€ 19.136,50)
- Hoge drempel in de praktijk: deskundige mag uitgaan van de door partijen aangeleverde informatie en heeft vrijheid in methode

Rechtbank Rotterdam 12 juli 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:6166

Rb. Gelderland 11 maart 2026 (i)

Achtergrond en opdracht

- Eisers wilden hun perceel in Velserbroek ontwikkelen (urban villa); bestemmingsplan 2018 nam dit niet op; perceel verkocht aan hun vader voor € 140.000 (WOZ-waarde)
- ABRvS vernietigde het vaststellingsbesluit (gedeeltelijk); bestemmingsplan 2022 maakt de urban villa mogelijk; perceel doorverkocht aan ontwikkelaar
- Rb. Noord-Holland (2023): gemeente onrechtmatig; deskundige bepaalt de marktwaarde op 1 februari 2019 (IST en SOLL, NRVT-definities)
- Rapport (2024): € 750.000 (IST) en € 1.100.000 (SOLL); toegekend € 330.000 (verschil minus € 20.000 kosten)
- Eisers stellen de deskundige aansprakelijk en maken hem zeven verwijten (zie volgende slides)

Rechtbank Gelderland 11 maart 2026, ECLI:NL:RBGEL:2026:2043

Rb. Gelderland 11 maart 2026 (ii)

Maatstaf

- Onpartijdig en naar beste weten (art. 190 lid 1 Rv); zorgvuldigheid van een redelijk handelend en redelijk bekwaam deskundige (HR 14 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1445; HR 6 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:523)
- Deskundige heeft vrijheid in de wijze van onderzoek; niet onzorgvuldig omdat het ook anders had gekund

Verwijten 1 t/m 3

- 1. Schijn van partijdigheid: twijfel moet objectief te rechtvaardigen zijn; onvoldoende gesteld, door eisers zelf voorgedragen en destijds niet aangekaart
- 2. Residuele methode: ruime vrijheid bij methodekeuze; onderbouwd, gevolgd door Rb. Noord-Holland en ook door twee rapporten van eisers geschikt geacht
- 3. Residuele grondwaarde: € 4.200 per m^2 (SOLL); verkoop 2023 (€ 5.800) ligt ver na de peildatum; makelaarsmail bevestigde de berekening; onzekerheid verwerkt in opslag (8% SOLL, 12% IST)

Rechtbank Gelderland 11 maart 2026, ECLI:NL:RBGEL:2026:2043

Rb. Gelderland 11 maart 2026 (iii)

Verwijten 4 t/m 7

- 4. Vergelijkingstransacties: globale toets (5 transacties) slechts ter controle; afwijkende uitkomsten (€ 264 en € 387 per m^2) zijn toegelicht
- 5. Grondtransactie gemeente: geen algemene plicht tot onderzoek; transactie (2017) is geanalyseerd en niet geschikt geacht
- 6. Tweede huis: deskundige hield zich aan de opdracht (schetsontwerp 28 februari 2018, één toegangsweg); tweede kavel voegt dan geen waarde toe; gevolgd door Rb. Noord-Holland
- 7. Overige verwijten ('voorzichtig handelend koper'): deskundige bepaalt zelf welke gegevens hij betrekt; verwijten (o.a. geurcirkel, watergang, draagvlak omwonenden, vaststellingsbesluit) onvoldoende onderbouwd of toegelicht

Causaal verband en beslissing

- Geen causaal verband en geen aantasting van eer en goede naam: eisers stelden nagenoeg geen nadeel; de conclusie over een 'fractie van de marktwaarde' staat niet in het rapport
- Geen onzorgvuldig handelen: vorderingen afgewezen

Rechtbank Gelderland 11 maart 2026, ECLI:NL:RBGEL:2026:2043

Nog vragen?

E-mail: sluysmans@feltz.nl
Mobiel: +31 6 29 22 12 64

E-mail: vandersanden@feltz.nl
Mobiel: +31 6 27 44 72 18

